

IRKENES: - Det er hatet om holder krigen levende 0 år etter. Vi har fått en rigshistorie der veldig nange ikke kjenner seg igjen, erklærer forfatteren Kjell Fjørtoft.

■ **GEORG MATHISEN**
Foto: TORGEIR HAUGAARD

Den kontroversielle forfatteren Fjørtoft går i bresjen for en alternativ måte å fortelle krigshistorien på. Han har skapt reaksjoner med å la også taperne få fortelle historien sin. Da frigjørings-jubileet startet i Sør-Varanger, var en del av jubileumsprogrammet Fjørtofts spørsmål: Hvorfor slutter vi ikke med å bry oss om krigen?

- Norge enestående

- For krigen ønsket veldig mange å ha en syndebook for å fri seg selv. Det er dette som gjør at vi har fått en krigshistorie der veldig mange ikke kjenner seg igjen, sier han. Norge er enestående i verdensmålestokk ved å slite med slike traumer 50 år etterpå, hevder Kjell Fjørtoft.

Foran et femtitalls engasjerte tilhørere i Kirkenes benyttet han jubileet til å ta et oppgjør med ensidige norske historikere:

- Norsk krigshistorie fremstilles gjerne ved at man tar bort taperen. Den blir en ensidig hyllest til seierherren fra krigshistorikere som har tilhørt den «riktige» siden.

«For spesielt inviterte»

Til tross for 50 år med ettervirkninger vil ikke Fjørtoft anbefale oss å «glemme» det som skjedde under krigen. - Men for meg er det helt utrolig å høre at så mange evenementer under jubileumsmarkeringen bare er for spesielt inviterte. Det er befolkningen som har hatt belastningen, og det er befolkningen som bør markere. I stedet er det det offisielle som feirer seg og sine. Helt vanvittig - men typisk, mener han.

Skjendig og brutalt

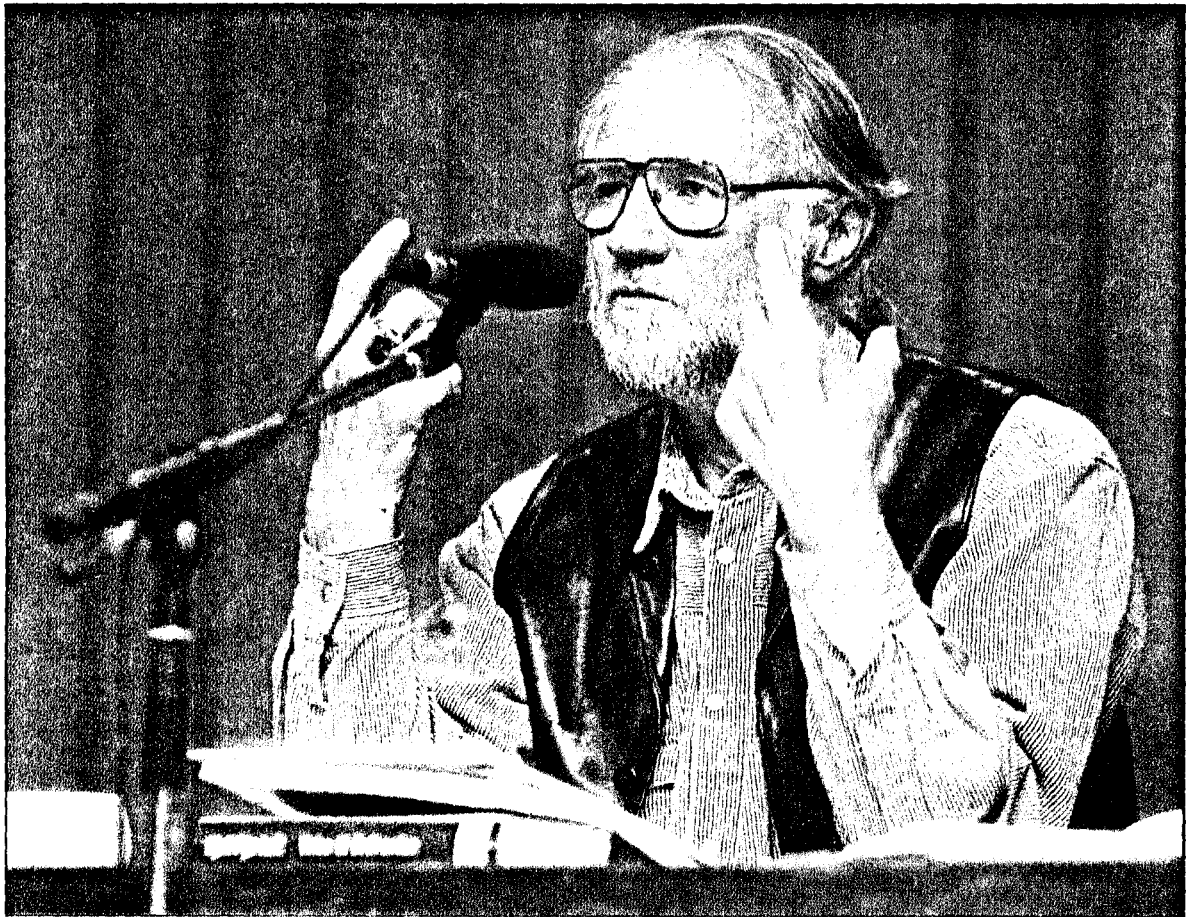
Kjell Fjørtoft har møtt sterk motbør i arbeidet sitt og for skildringene av en del av krigshistorien som ikke alltid er gloriøs. Men i Sør-Varanger, den delen av landet som først ble frigjort fra tysk herredømme, kom han til sine egne:

«Som å høre mine foreldre fortelle.» «Jeg var med på båten du forteller om, og jeg kjenner igjen det mor fortalte.» «Takk for at du snakket slik at vi forstår deg.» «Jeg synes det var godt å høre deg sette ord på det.» Bare noen av mange reaksjoner på en forfatter som taler for

å fremstille tvangsevakueringen av Finnmark i all sin brutalitet:

- Den offisielle krigshistorien er generalenes krig, Milorgs krig - men ikke alminnelige folks opplevelser i det daglige. Det skjendige og det brutale må frem på bordet om vi skal vite hvordan krigen var her i Finnmark.

- Hatet holder krigen levende

USMINKET: Den hardtslående forfatteren Kjell Fjørtoft vil ha frem det skjendige og det brutale. I Sør-Varanger møtte han sterk sympati.

Fra «hotell» til telt

HØYBUKTMOEN: Garnisonen i Sør-Varanger (GSV) tok tunge løft da 50-årsjubileet for frigjøringen i Finnmark ble markert. Med over 100 veteraner og ti russiske paradesoldater som gjester i leiren i tillegg til andre besøkende, ble kaserne Svanvik for anledningen gjort om til «hotell».

- Og hadde vi hatt plass til alle, hadde det

I TELT: Øystein Larsen fra grensekompaniet måtte flytte ut i telt - uten å være særlig negativ til det.

nok kommet over 500 veteraner, sier løytnant Cato Sandvik, assisterende prosjektleder for jubileet ved GSV.

Like positive var ikke de 170 soldatene som måtte forlate rommene og ta til takke med telt. Mange reagerte på flyttingen. - Men de som overtok forlegningsrommene, hadde ikke en gang telt å sove i for 50 år siden, kommenterer Sandvik.

Det største enkeltløftet for GSV var som teknisk arrangør for regjeringens mottagelse med 450 gjester.